

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Ex.No	51-554-01-135
Дата	22. 04. 2025

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

13⁵⁸
Гушич

ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА

51-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, ведно с мотиви и предварителна оценка на въздействието към него.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и обсъждане по установения ред.

2025 г.

гр. София

ВНОСИТЕЛИ:

Етеславия Кипоридов

Кристина Петкова

Богдан Богданов

Димитър Корджиев

Ивайло Мирчев

Александър Симеонов

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(Обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г., изм., бр. 105 от 2016 г., бр. 58 от 2017 г., изм. и доп., бр. 99 от 2017 г., изм., бр. 24 от 2018 г., изм. и доп., бр. 92 от 2018 г., изм., бр. 108 от 2018 г., бр. 24 от 2019 г., доп., бр. 42 от 2019 г., изм., бр. 100 от 2019 г., бр. 101 от 2019 г., изм. и доп., бр. 17 от 2020 г., бр. 82 от 2020 г., изм., бр. 17 от 2022 г., изм. и доп., бр. 34 от 2022 г., изм., бр. 102 от 2022 г., изм. и доп., бр. 11 от 2023 г., изм., бр. 102 от 2023 г., изм. и доп., бр. 23 от 2024 г., бр. 27 от 2024 г., бр. 69 от 2024 г., бр. 26 от 2025 г.)

§ 1. Чл.2 се изменя както следва:

„Чл. 2. (1) Системата на предучилищното и училищното образование включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието.

(2) Участниците в образователния процес са децата, учениците, родителите, учителите, директорите, и другите педагогически и непедагогически специалисти, пряко ангажирани с възпитанието, социализирането, обучението и отглеждането на децата.

(3) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие, специализираните обслужващи звена, както и институциите, предоставящи допълващи услуги за образование и грижа в ранна детска възраст.

(4) Участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни.

(5) Системата по ал. 1 включва и обучението, осъществявано от организациите на българите, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на образователно-културна дейност, както и от други организации и институции, посочени в глава шестнадесета.“

§ 2. В чл.3, ал.2 се правят следните изменения:

1. т.10 се изменя както следва:

„10. автономия на преподаването и управлението на институциите при ясни правила за отчетност пред обществото за качеството на образованието и доброто управление.“

2. Създава се нова т.12 както следва:

“12. развиване на капацитета на педагогическите специалисти и на институциите в предучилищното и училищното образование чрез подбор, квалификация, условия на работа и кариерно израстване, насочени към гарантиране на благополучието на децата и учениците и качеството на развиваните от тях компетентности.“

§ 3. В чл. 5 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 се добавя нови т.13 и т.14 както следва:

„13. развиване на медийна грамотност и критическо мислене;

14. развиване на умения за работа със съвременни технологии и изкуствен интелект.“

2. Създават се ал. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11:

“(2) Държавата гарантира постигането на целите по ал. 1 чрез осигуряване на равен достъп до качествено образование за всяко дете и всеки ученик.

(3) Равният достъп включва недискриминационни условия за прием и участие в системата на предучилищното и училищното образование, достъпна, безопасна и стимулираща физическа среда, подкрепяща човешка среда и институционална култура, приобщаващо образование според индивидуалните потребности на децата и учениците, както и мерки за образователна интеграция.

(4) Качественото образование е образование, което създава оптимални условия за здравословен начин на живот, личностно развитие и професионална квалификация според

нуждите на съвременното общество. Тези оптимални условия се описват и отчитат като равновесие между осигуряването на благополучието на децата и учениците, и развиването на техните компетентности.

(5) Благополучието на децата и учениците обхваща тяхното физическо и психическо състояние, както и положението им в обществото, по време на обучението, които способстват за пълноценно развитие на телесния, емоционалния, когнитивния и духовния им потенциал и ги подготвят за активен и удовлетворяващ живот. Благополучието включва и съхраняването на етнокултурната идентичност на децата и учениците, принадлежащи към етнически малцинства и етнокултурни общности.

(6) Компетентностите са съвкупност от знания, умения и нагласи, формиращи комплексни образователни цели в съответствие с потребностите на съвременното общество. Те се групират и конкретизират в рамки според вида образование — предучилищно или училищно, както и според видовете училищна подготовка — общообразователна, профилирана, специализирана или професионална.

(7) Държавата провежда интегрирани политики за ранно детско развитие като основен национален приоритет, в най-добрия интерес на детето, чрез системата на предучилищното и училищното образование, в координация и взаимодействие със системите на здравеопазването и социалните услуги, както и чрез активно участие на родителите и местната общност.

(8) Общините решават самостоятелно въпросите от местно значение в областта на образованието, в т.ч. по отношение на регулирането на дейността на допълващите услуги за образование и грижа в ранна детска възраст и създават регистър на местата, предлагащи тези услуги.

(9) Ранното детско развитие обхваща физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на всяко дете от раждането до навършване на задължителната възраст за училищно образование.

(10) Ранното детско развитие се осигурява чрез система от образование и грижи в ранна детска възраст, която гарантира равен достъп за всички деца и включва услуги за ранно

учене и грижи за деца до три години предучилищно образование. Системата включва прилагане на мерки за преодоляване на неравенствата и обхващане на уязвими групи.

(11) Държавата следва стратегия за цифровизация и използване на изкуствен интелект в областта на образованието за постигане на равен достъп до качествено образование. Тази стратегия цели развиването на информационна екосистема, която включва: цифрово компетентни и технологично грамотни участници, цифрово съдържание, цифровизирани процеси, управление на образованието на базата на данни, цифрова инфраструктура, научни изследвания и иновации в областта на цифровите технологии.”

3. Досегашната ал. 2 става съответно ал. 12.

§ 4. В чл. 7 ал. 2 се изменя както следва:

“(2) Приобщаващото образование и образователната интеграция са неизменна част от правото на образование.”

§ 5. В чл. 9 ал. 3 се изменя както следва:

„(3) На малолетните и непълнолетните чужденци, с предоставена временна закрила, както и търсещи или получили международна закрила по реда на Закона за убежището и бежанците, се осигурява безплатно образование и обучение в държавните и в общинските детски градини и училища в Република България при условията и по реда за българските граждани.”

§ 6. В чл.15 се създава нова т. 4 както следва:

„4. езикова подкрепа на децата и учениците според техните потребности.”

§ 7. Чл.16 се изменя както следва:

„Чл. 16. (1) Децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен, за да могат ефективно да развиват компетентностите, заложи в държавните образователни стандарти за предучилищно образование и за общообразователна подготовка, получават езикова подкрепа според техните потребности.

(2) Степента на владее на българския език се установява при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за българския книжовен език чрез

прилагане на утвърдени от министъра на образованието и науката стандартизирани инструменти.

(3) Степента на владеење на български език се установява задължително:

1. при постъпването на децата в предучилищно образование, както и в неговия край, като сроковете за последната година са определени в чл. 57а, ал. 2;
2. при постъпването в първи клас на ученици, които не са били включени в предучилищно образование;
3. при постъпването в системата на училищното образование на ученици, които са завършили клас, етап или степен в друга образователна система.

(4) Езикова подкрепа включва:

1. обща подкрепа за личностно развитие чрез допълнителни модули или допълнително обучение по български език, както и чрез консултации по български език;
2. интеграционно обучение в индивидуална форма;
3. подготвителен езиков клас.

(5) Видът на езиковата подкрепа по ал. 4 се определя от детската градина или училището според потребностите на детето или ученика и степента на владеењето му на български език. Основният принцип, според който се организира езиковата подкрепа, е детето или ученикът да компенсира идентифицираните дефицити колкото се може по-рано и по-бързо, за да може да продължи нормалния ход на образованието си в дневна форма на обучение. Спазват се също принципите за приобщаване и недопускане на дискриминация по чл. 3.

(6) Родителят е длъжен да осигури присъствието на детето си в определения по ал. 5 вид езикова подкрепа.

(7) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 се организира в индивидуална форма на обучение и се прилага само за учениците от I - VII клас, като включва учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.

(8) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 3 се организира в дневна, индивидуална, вечерна или дистанционна форма на обучение.

(9) Съдържанието на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, 2 и 3 се определя при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския език, а организацията - в държавния образователен стандарт за приобщаващо образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1 и в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 и 3.

(10) За ефективното предоставяне на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, 2 и 3, особено в институции с концентрация на деца или ученици, на които се предоставя такава подкрепа, се осигуряват допълнителни ресурси, вкл. повече и по-добре квалифицирани педагогическите специалисти. Педагогическите специалисти, които предоставят езикова подкрепа, имат квалификация за преподаване на българския като втори език. Езиковата подкрепа се предоставя в координация с други действия по линия на приобщаващото образование и образователната интеграция.

(11) Децата и учениците, на които се предоставя езикова подкрепа, може да се включват във всички форми на обща подкрепа за личностно развитие и в други организирани от институцията извънкласни дейности, занимания по интереси и целодневна организация на учебния ден.

(12) Езиковата подкрепа се финансира при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.“

§ 8. В чл.17 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския книжовен език и в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите“ се заменят с „при условията на чл.16“.

2. Ал.3 се изменя както следва:

„(3) В детските градини и училищата, в които се обучават деца и ученици с предоставена временна закрила или търсещи или получили международна закрила в страната по реда на Закона за убежището и бежанците, при необходимост се осигурява обучение по български език при условията на чл. 16.“

§ 9. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Овладяването на българския книжовен език от децата в предучилищното образование се проследява при провеждане на педагогическите ситуации в направление „Български език и литература“, както и в хода на предоставянето на обща подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 1.“

2. Досегашните алинеи 1, 2 и 3 стават съответно ал. 2, 3 и 4.

§ 10. Чл. 21 се допълва както следва:

„Чл. 21. Познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, с изключение на учебниците и учебните помагала по учебния предмет Чужд език, по учебния предмет Майчин език и по учебните предмети, които се изучават на чужд език, се съставят по начин, който осигурява условия за овладяване на книжовноезиковите норми на българския език. За целите на езиковата подкрепа по чл. 16 се създават учебници и учебни помагала, които осигуряват усвояването на българския книжовен език като втори език.“

§ 11. В чл. 53, ал. 3 се изменя както следва:

„(3) За учениците по ал. 2 в подготвителния езиков клас и от I до VII клас включително се осигурява.“

§ 12. Чл. 56 се изменя както следва:

„Чл. 56. (1) Предучилищното образование се осъществява от самостоятелните детски ясли, детските градини и подготвителните групи в училищата.

(2) Задължителното предучилищно образование, освен от детските градини, може да се осъществява и от училищата за децата навършили 4-годишна възраст – само когато в населеното място няма детска градина.

(3) По решение на кмета на общината задължителното предучилищно образование се осъществява само от детски градини.

(4) В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства кметът на общината може да определи до три неучебни и/или неприсъствени дни за самостоятелните детски ясли и детските градини на територията на общината.

(5) Директорът на детската градина след решение на педагогическия съвет, може да обявява до три учебни дни в една учебна година за неучебни, но присъствени, а в случай

на непредвидени обстоятелства - до три дни за неприсъствени за децата или децата и персонала на и на детската градина.

(6) Неучебни и неприсъствени са и дните, в които образователният процес в детската градина е временно преустановен по задължително предписание на компетентен орган, определен с нормативен акт.”

§ 13. Чл. 57 се изменя както следва:

“Чл.57 При липса на яслена група в съответното населено място или по желание на родителя и при наличие на свободни места децата може да постъпят в детската градина и при навършени 2 години в учебната година на постъпването.

§ 14. Създава се нов чл.57а както следва:

“Чл.57а (1) Детските градини осигуряват целенасочена подготовка по български език за децата, за които българският език не е майчин, най-малко през последните две години на задължителното предучилищно образование и, при необходимост, и по-рано.

(2) В периода 1 януари – 31 март на последната година на задължителното предучилищно образование се извършва диагностика на езиковата готовност на всички деца, които предстои да постъпят в първи клас.

(3) Въз основа на резултатите директорът на детската градина и директорът на съответното училище създават работна група, която изготвя план за интензивна езикова подкрепа.

(4) Условията, редът и съдържанието на диагностиката и на плана по ал. 3 се определят с държавния образователен стандарт по чл. 36.“

§ 15. В чл. 62 се създават нови алинеи 5, 6, 7 и 8:

“(5) При намаляване на броя на децата в периодите на ученически ваканции, детската градина може да организира разновъзрастови или сборни групи, при спазване на изискванията за максимален брой деца в група, определени с държавния образователен стандарт за финансиране на институциите.

(6) В населени места, в които функционират сегрегирани детски градини и в които са налице условия за осъществяване на образователна десегрегация, общините организират и осъществяват дейности по превенция на образователната сегрегация и образователна

десегрегация. Действията по тази алинея включват в следния приоритетен ред: повишаване на качеството на образование и грижа в ранна детска възраст, предотвратяване на вторична сегрегация, мерки за десегрегация.

(7) Критериите за сегрегирани детски градини и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите.

(8) За дете, спрямо които се прилагат дейности по образователна десегрегация по ал. 6, те се съобразяват с близостта до местоживеенето на детето. При определяне на приема в първи клас, по заявено желание на родителя (настойника) може да се прилагат правила за приоритетен прием в училище, намиращо се в близост до съответната детска градина, с цел запазване на социалната и образователна среда на детето.”

§ 16. Създава се чл. 64а:

“Чл. 64а. (1) Неучебното време през учебната година е в периода от 1 юни до 14 септември на календарната година и в периодите на ученически ваканции.

(2) За периодите на неучебно време, по решение на общинския съвет, за територията на съответната община може да бъде определена такса за посещение на самостоятелните детски ясли и детските градини.

(3) Размерът на таксата се определя в решението на общинския съвет по ал. 2.”

§ 17. Създава се чл. 68б.:

“Чл. 68б. Разпоредбите на този раздел се прилагат съответно и в случаите, в които задължителното предучилищно образование се осъществява в подготвителна група в училище.”

§ 18. Чл. 75 се изменя по следния начин:

“Чл. 75. (1) Училищната подготовка цели развиването на компетентности, необходими за пълноценното участие на всеки гражданин както на пазара на труда, така и в съвременното общество. Компетентностите представляват съвкупност от знания, умения и нагласи:

1. Знанията са съставени от фактите, данните, понятията, представите и теориите, които са вече утвърдени и подпомагат разбирането на определена област или предмет.

2. Уменията са способността за разсъждение и използване на съществуващите знания, за постигне на дадени резултати.

3. Нагласите представляват ценностите, мирогледа и начина на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите в дадена ситуация.

(2) Според съдържанието си училищната подготовка е общообразователна, разширена, профилирана, професионална и допълнителна. В специализираните училища се осигурява и придобиването на специализирана подготовка.

(3) На всеки от тези видове подготовка съответства компетентностна рамка, която определя необходимите изисквания за успешното преминаване на ученика във всеки следващ клас, етап и/или степен на образование.

(4) Училищната подготовка се придобива чрез обучение по учебни предмети или модули, а допълнителната подготовка - и чрез обучение или дейности в други форми.”

§ 19. В чл. 76 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 4, изречение второ след думата „Религия“ се поставя запетая и се добавя „както и учебният предмет Добродетели и религии, разделен в два самостоятелни модула“

2. Създават се нови ал.8 и ал.9 както следва:

“(8) Учебният предмет „Добродетели“ е задължителен модул, насочен към гражданското и ценностно възпитание на учениците, основан на принципите и ценностите, залегнали в Конституцията на Република България, Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за правата на човека. Учебната програма по този предмет се утвърждава с държавен образователен стандарт и може да бъде интегрирана с обучението по „Гражданско образование“, „Философия“ или други хуманитарни учебни предмети.

(9) Учебният предмет „Религия“ е избираем и включва програми за изучаване на основните християнски традиции (православие, католицизъм, протестантство), исляма, юдаизма или общ неконфесионален курс, изучаващ религиозните традиции в исторически и културен контекст. Изборът се извършва при условията на този закон, без административни ограничения, свързани с минимален брой ученици или предварително разрешение от директора.“

3. Досегашната ал. 8 става ал. 10

§ 20. Чл.77 се изменя както следва:

“Чл. 77. (1) Общообразователната подготовка цели развиването на следните ключови компетентности:

1. езикова грамотност;
2. многоезикова компетентност;
- 3.математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството;
4. цифрова компетентност;
5. личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене;
6. гражданска компетентност;
7. предприемаческа компетентност;
8. компетентност за културна осведоменост и изява.

(2) Компетентностите по ал.1 се развиват посредством учене през целия живот. Те формират компетентностна рамка, в която отделните компетентности са взаимосвързани, развиват се успоредно и всяка от тях е еднакво важна спрямо останалите.

(3)Общообразователната подготовка се придобива чрез изучаването на общообразователни учебни предмети.

(4) Държавният образователен стандарт за общообразователната подготовка конкретизира съдържанието на всяка от компетентностите по ал.1, както и на цялата компетентностна рамка, и го свързва с това на общообразователните учебни предмети по ал.3. Там също така се определят минимални нива за развиване на всяка от компетентностите, както и на цялата компетентностна рамка, за всеки етап на образование – начален, прогимназиален, първи гимназиален и втори гимназиален.“

§ 21. В чл. 95 се правят изменения и допълнения както следва:

1. В ал. 1, т. 1 в края се поставя запетая и се добавя „когато разпределението на учебното време по един или по повече учебни предмети е различно от училищния учебен план, както и когато се включват само част от учебните предмети, определени в училищния учебен план“.

2. Алинея 7 се изменя така:

„(7) Когато ученикът по ал. 1, т. 1 не може да постигне изискванията на учебната програма по учебен предмет от индивидуалния учебен план, екипът за подкрепа за личностно развитие разработва индивидуална учебна програма по този учебен предмет, която се утвърждава от директора на училището.“

3. Създава се ал. 9:

„(9) Индивидуални учебни програми за осъществяване на езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 се разработват въз основа на утвърдени от министъра на образованието и науката рамкови учебни програми по чл. 76, т. 10.“

§ 22. В чл. 98, ал. 2 след думата „Класовете“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на подготвителния езиков клас“.

§ 23. В чл. 99 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Учениците, записани за обучение в подготвителен езиков клас, се организират в групи в зависимост от степента на владееене на български език, като в една група може да се включват ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование.“

2. Създават се алинеи 8, 9 и 10:

„(8) Общините, в които функционират сегрегирани училища в населени места, в които са налице условия за осъществяване на образователна десегрегация, задължително организират и осъществяват дейности по образователна десегрегация и недопускане на сегрегация. Действията по тази алинея включват в следния приоритетен ред: повишаване на качеството на образование, предотвратяване на вторична сегрегация, мерки за десегрегация.“

(9) Критериите за сегрегирани училища и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите.“

(10) За ученик в начален етап на образование, спрямо които се прилагат дейности по образователна десегрегация по ал. 8, те се съобразяват с близостта до местоживеенето на ученика.”

§ 24. В чл. 100 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „броя на паралелките“ се добавя „и групите“.

2. В ал. 2 след думата „паралелките“ се добавя „и групите“.

3. Създава се нова алинея 3 както следва:

„(3) Въз основа на резултатите от диагностичното, формиращото и обобщаващото оценяване, общообразователните училища имат право да реструктурират или да реорганизируют паралелките чрез формиране на допълнителни групи или класове с цел преодоляване на затруднения в обучението и постигане на очакваните резултати. Държавата и общините осигуряват необходимата организационна и финансова подкрепа за реализиране на такава реорганизация като се гарантира недопускане на дискриминация и сегрегация.”

§ 25. В чл. 102 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Училището организира целодневна организация на учебния ден за учениците от I до VII клас при желание на родителите, включително и за учениците от подготвителния езиков клас.“

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) На учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2, се осигурява целодневна организация на учебния ден, която позволява първоначално ускорено усвояване на български език и постепенното им интегриране в паралелка с ученици от същия клас.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

4. Създават се алинеи 5 и 6:

„(5) Центърът за специална образователна подкрепа организира при желание на родителите целодневна организация на учебния ден в изнесените паралелки на ученици от училищата по чл. 38 в център за специална образователна подкрепа.

(6) Училището организира целодневна организация на учебния ден за учениците със специални образователни потребности, които се обучават в индивидуална форма на обучение, при желание на родителите и след становище на регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. За дейностите по допълнителна подкрепа, извън учебния план, в рамките на целодневната организация учениците се организират в специални групи.“

5. Досегашната ал. 4 става ал. 7.

§ 26. Чл. 107 ал. 2 се създава т. 7:

„7. ученик в подготвителен езиков клас.“

§ 27. В чл. 108 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Обучението в подготвителния езиков клас се организира в групи.“

2. В ал. 2 се създава изречение второ:

„Учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 в индивидуална форма на обучение, може да се включват в учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.“

3. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „а в подготвителния езиков клас – от ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование“.

§ 28. В чл. 109, ал. 3 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 29. В чл. 111 се правят следите допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 6:

„6. ученици, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 и 3.“

2. В ал. 2 в края се поставя запетая и се добавя „а за учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 – само текущо оценяване“.

§ 30. В чл. 112, ал. 3 след думите „определяне на“ се добавя „срочни или“, а след думата „план“ се добавя „в зависимост от момента на записване за обучение в тази форма“.

§ 31. В чл. 113 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. ученици в подготвителен езиков клас.“

2. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 32. В чл. 115а се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „чл. 105, ал. 1, 3 и 5“ се заменят с „чл. 105, ал. 1 и 6“, думите „с изключение на обявяването на ден за честване на празника на общината,“ се заличават, а след думите „дуална система на обучение“ се поставя запетая и се добавя „както и в подготвителен езиков клас,“.

2. В ал. 3 след думите „дуална система на обучение“ се поставя запетая и се добавя „както и в подготвителен езиков клас,“.

3. В ал. 4 след думите „комбинирана форма“ се добавя „и в подготвителния езиков клас“.

§ 33. Чл. 117 се изменя както следва:

„Чл. 117. (1) Оценяването отчита степента на развиване на компетентностите и компетентностните рамки, определени за различните видове подготовка.

(2) Основните видове оценяване са:

1. диагностично оценяване – служи за установяване на степента на развиване на определена компетентност или набор от компетентности към даден момент, трябва да бъде максимално обективно, справедливо, да се прилага почтено, да дава възможност за проследимост, методологията му да бъде публично достъпна;

2. формиращо оценяване – част е от процеса на обучение, служи за установяване на степента на развиване на определена компетентност или набор от компетентности към

даден момент, предоставя качествена обратна връзка на учениците, която ясно да показва какъв е техният напредък спрямо очакваните резултати, и какво следва да предприемат, за да постигнат дадени резултати, вкл. според собствените си индивидуални образователни потребности;

3. обобщаващо оценяване – прилага се в края на даден период или етап на образование, за да установи степента на развиване на определен набор от компетентности към този момент с цел да се отчете доколко са постигнати образователните цели в системен план, то оценява цялата компетентностна рамка, прилага се универсално и стандартизирано, методологията и анонимизираните резултати от него подлежат на обществен контрол.

(3) Оценяване се извършва:

1. в процеса на обучение;
2. в края на клас или на етап от степен на образование;
3. при завършване на степен на образование.

§ 34. В чл. 119, ал.3 се изменя както следва:

“(3) В края на IV, VII и X клас се провежда национално външно оценяване, което е обобщаващо оценяване и се прилага единствено с цел да установи степента на постигане на компетентностите от цялата компетентностна рамка за съответния етап, минимални изисквания за който са определени с държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка.”

§ 35. В чл.120 се правят следните изменения:

1. Ал.1 се изменя както следва:

“(1) Оценките, които може да се поставят, са: "отличен (6)", "много добър (5)", "добър (4)", "среден (3)", "слаб (2)".

2. Ал.2 се изменя както следва:

“(2) Оценката съдържа качествен и количествен показател. Количественият показател се изразява с число и/или дума. Качественият показател съдържа информация за това по какъв начин е извършено оценяването, какво точно е отчело, на база на какви доказателства, какви заключения и препоръки следват от него.”

§ 36. Създава се нов чл.121а както следва:

“Чл.121а (1) Учителят е длъжен да осигурява на родителите или настойниците регулярна обратна връзка, която се основава на качествените показатели на оценяването, най-малко веднъж на учебен срок, чрез писмени уведомления или индивидуални срещи.

(2) Редът и начинът за предоставяне на обратната връзка се определят в правилника за дейността на училището “

§ 37. В чл. 128 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 се създава изречение второ:

„За целите на продължаване на обучението по искане на лицето за завършеното обучение в определен клас може да се издава и удостоверение.“

2. Създава се ал. 3:

„(3) На ученик, преминал обучение в подготвителен езиков клас, се издава удостоверение за завършения клас, в което се вписва годишна оценка, както и достигнатата степен на владение на български език и се дават препоръки за езикова подкрепа през следващата учебна година.“

§ 38. В чл. 143 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „план-прием“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на случаите по ал. 2 и 4,“.

2. Създават се нови алинеи 2, 3 и 4:

„(2) Регионалното управление на образованието, съгласувано с общината, утвърждава училищния план-прием на училища с двусменен режим на организация на учебния ден и/или в които са налице условия за провеждане на десегрегация, като провежда политика за намаляване на приема в училищата с двусменен режим и в училищата, за които са налице условия за десегрегация.

(3) Общината съвместно с регионалното управление на образованието насочва за приемане учениците в училищата, които не са сегрегирани, като не допуска създаване на условия за вторична сегрегация.

(4) Началникът на регионалното управление на образованието, съгласувано с общината, утвърждава училищния план-прием на училищата по ал. 3.

3. Досегашната ал. 2 става ал. 5, като в нея:

а) точка 1 се изменя така:

„1. началника на регионалното управление на образованието, съгласувано с Министерството на образованието и науката – за училищата по чл. 142, ал. 3, т. 1 и 5, с изключение на училищата с национално значение;“

б) в т. 4 думите „чл. 38, ал. 4“ се заменят с „чл. 38, ал.9“.

4. Досегашната ал. 3 става ал. 6, като в нея в т. 2 думите „чл. 38, ал. 4“ се заменят с „чл. 38, ал.9“.

5. Досегашната ал. 4 става ал. 7, като в нея думите „по ал. 2“ се заменят с „по ал. 5“, а думите „по ал. 3“ се заменят с „по ал. 5“.

6. Досегашните алинеи 5 и 6 ставата съответно алинеи 8 и 9.

§ 39. В чл. 176, ал. 3 след думите „ресурсни учители“ се добавя „и образователни медиатори“.

§ 40. Създава се чл. 179а както следва:

„Чл. 179а. (1) В институции, които обучават деца и ученици от уязвими групи или в които има риск от отпадане, директорът може да назначава образователен медиатор.

(2) Образователният медиатор подпомага връзката между учители, родители, ученици и местната общност; участва в екипите за обхват и в разработването на индивидуални планове за работа с децата и учениците.

(3) Финансирането се осигурява по ред, определен с държавния образователен стандарт по чл. 176, ал. 4.“

§ 41. В чл. 212 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Знанията, уменията и нагласите за първото ниво на кариерното развитие за учителските длъжности са в съответствие с наредбата по чл. 213, ал. 7.“

2. В ал. 2 думите „постигнатите резултати в обучението“ се заменят с „постигнатият напредък в резултатите от обучението“

§ 42. В чл. 217, ал. 6 и 7 се изменят както следва:

„(6) Комисията за провеждане на конкурса за заемане на длъжността “директор” на държавните и общинските институции по този закон се състои от нечетен брой членове с право на глас и включва един представител на регионалното управление на образованието, определен от началника на регионалното управление на образованието, един представител на общинската администрация, определен от кмета на общината, за общинските институции, или един представител на заинтересована страна, съответстваща на профила на институцията, за държавните институции, един представител, избран от работещите в институцията, двама представители, определени от общественния съвет на институцията, като представители на ученическото самоуправление могат също да участват с право на съвещателен глас.

(7) Комисията за атестиране на директорите на държавните и общинските институции също се съставя според правилата, посочени в ал. 6.

§ 43. В чл. 220 се правят следните изменения:

1. ал. 1 се изменя по следния начин:

“(1) Освен в случаите, определени в този закон, педагогически специалист не може да извършва срещу заплащане обучение или подкрепа по смисъла на чл. 178, ал. 1, т. 2 - 7 и 14 и чл. 187, ал. 1, т. 2 и 4 на деца и ученици от същата детска градина или в същото училище, където работи, ако това заплащане е от името и за сметка на децата и учениците, включително със средства от училищното настоятелство.

2. Създава нова ал. 3:

(3) В едномесечен срок от началото на всяка учебна година педагогическият специалист подава пред работодателя си писмена декларация относно обстоятелството дали срещу заплащане от името и за сметка на децата и учениците през предходната учебна година е извършвал обучение или подкрепа по смисъла чл. 178, ал. 1, т. 2 - 7 и 14 и чл. 187, ал. 1, т. 2 и 4 на деца и ученици и че това не са били деца и ученици от същата детска градина или същото училище, с които педагогическият специалист е работил в същия период.”

2. Досегашните ал. 3, 4 и 5 стават съответни ал. 4, 5 и 6.

§ 44. Създава се чл. 226а:

“Чл. 226а. Министърът на образованието приема програма за повишаване на квалификацията на учителите, директорите и другите педагогически специалисти за използване на системи с изкуствен интелект за подпомагане на учебния процес”

§ 45. Чл. 228. се изменя както следва:

„Чл. 228. (1) Атестирането е процес на оценяване на съответствието на дейността на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с професионалния им профил, с изискванията за изпълнение на длъжността, както и със стратегията за развитие на детската градина, училището или центъра за подкрепа за личностно развитие, а за директорите - и на управленската им компетентност.

(2) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти се извършва ежегодно от атестационна комисия, определена от работодателя съгласно чл. 217. алинеи 6 и 7.

(3) Редът за назначаване на комисията по ал. 2, скалата на оценяване, критериите и процедурата за атестиране се определят в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

(4) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти не може да става единствено на базата на документи и количествени показатели, то трябва задължително да се основава и на качествени методи, наблюдение на часове, оценяване на ефективността на преподаването и управлението на институциите.

(5) Оценката от атестирането освен за кариерното развитие може да служи и за насочване за повишаване на квалификацията и поощряване на атестирания педагогически специалист.

(6) При получена най-ниска оценка от атестирането работодателят заедно с атестационната комисия:

1. правят анализ на причините, довели до ниската оценка;

2. изработват план за методическо и организационно подпомагане на получилия ниска оценка учител, директор или друг педагогически специалист;

3. определят наставник или наставници, които да осъществят методическа и организационна подкрепа;

4. представят в регионалното управление на образованието в едномесечен срок от провеждането на атестирането документите по т. 1, 2 и 3 за осигуряване на методическа подкрепа.

(7) В случаите по ал. 6 повторно атестиране на лицето се извършва една година след предприемане на мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3.

(8) Ако при атестирането по ал. 7 отново е получена най-ниска оценка, лицето се освобождава от длъжност при условията на чл. 328, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда.

(9) При получена оценка от атестирането с една степен по-висока от най-ниската се прилагат мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3.“

§ 46. В глава единадесета, раздел V в наименованието думите „Информационен регистър“ се заменят с „Информационна система с регистър“.

§ 47. В чл. 229 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „информационен регистър“ се заменят с „информационна система, включваща и регистър“.

2. В ал. 2 думата „регистъра“ се заменя с „информационната система“.

3. В ал. 3 пред думата „регистъра“ се добавя „информационната система с“.

4. В ал. 4 думата „Регистърът“ се заменя с „Информационната система по ал. 1“.

5. Създават се алинеи 5 и 6:

„(5) Информационната система съдържа:

1. рейтингова система на програмите за обучение, включени в регистъра по ал. 1;

2. информация за обученията, които се провеждат по вписаните програми в регистъра по ал. 1;

3. удостоверенията, издадени от институциите по ал. 222, ал. 1 за присъждане на квалификационни кредити на педагогическите специалисти, участвали в обучения за повишаване на квалификацията си.

(6) Обстоятелствата, които подлежат на вписване в информационната система, както и условията и реда воденето ѝ, се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.“

§ 48. Чл. 230 се изменя както следва:

„Чл. 230. Програми за обучение за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти представят:

1. специализирани обслужващи звена, от висши училища и научни организации;
2. лица, регистрирани по реда на Търговския закон, на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или на Закона за кооперациите;
3. лица, учредени в съответствие със законодателството на друга държава членка.“

§ 49. В чл. 231, ал. 3, т. 2 думата „обучението“ се заменя с „обученията“.

§ 50. В чл. 232, ал. 1, т. 8 след думата „обучението“ се добавя „и система за оценяване на резултатите от обучението“.

§ 51. В чл. 233, т. 1 след думата „магистър“ се поставя запетая и се добавя „а за обучения с техническа насоченост – с образователно-квалификационна степен „бакалавър“,“.

§ 52. В чл. 242, ал. 2 думата „обучението“ се заменя с „обучения по заявената програма“.

§ 53. Създава се чл. 244а:

„Чл. 244а (1) Министърът на образованието и науката или началникът на регионалното управление на образованието чрез оправомощени длъжностни лица може да извършват мониторинг на обученията, осъществявани от институциите и организациите по чл. 222, ал. 1, както и на дейностите, свързани с вътрешноинституционална и междуинституционална квалификация по чл. 223, ал. 1.

(2) Мониторингът по ал. 1 има за цел да се наблюдава и анализира участието на педагогическите специалисти и ефективността на обученията за институциите от системата на предучилищното и училищното образование, включително по отношение на организацията, съдържанието, приложимостта и въздействието на програмите.

(3) Институциите и организациите, провеждащи обученията са длъжни да съдействат при провеждането на мониторинга, включително чрез предоставяне на достъп до документи, електронни платформи, занятия, използвани обучителни материали, резултати от участието на обучаемите и обратна връзка

от участниците или по друг начин, посочен от лица, осъществяващи мониторинга.

(4) Резултатите от мониторинга се използват за подобряване на системата за квалификация, включително при формулиране на приоритети, актуализиране на регистъра по чл. 229, ал. 1 и повишаване на ефективността на квалификационната дейност.

(5) Когато в резултат на мониторинга се установи, че обученията не постигат целите, заложиени в съответната програма за квалификация:

1. това се отразява в рейтинговата система по чл. 229, ал. 5, т. 1;

2. съобразно направените констатации се изготвят препоръки към институциите и организациите, провели обучението, институциите, заявили обучението, или към педагогическите специалисти, участвали в него.

(6) Институциите и организациите, провели обучението, институциите, заявили обучението и педагогическите специалисти, към които са отправени препоръки по реда на ал. 4, т. 2, уведомяват длъжностните лица, извършили мониторинга, за резултатите от изпълнението им.

(7) Когато по време на мониторинга се констатира нарушение на нормативната уредба или неизпълнение на одобрената програма, се прилагат съответно чл. 244, ал. 3 и 4.

(8) Условието и редът за извършване на мониторинга се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.“

§ 54. В чл. 245, ал. 1 се създава т. 4:

„4. в случаите по чл. 244, ал. 4.“

§ 55. Създава се чл. 250а:

“Чл. 250а. (1) Министърът на образованието изгражда и поддържа система с изкуствен интелект за подпомагане на работата на педагогическите специалисти.

(2) Системата по ал. 1 подпомага педагогическите специалисти в най-малко следните направления:

1. адаптиране на учебно съдържание;
2. създаване на индивидуални учебни планове;
3. изготвяне на материали за текущи изпитвания;
4. оценяване, при условията на чл. 118, ал. 7;
5. осъществяване на административни дейности.”

§ 56. В чл. 269 се създава нова ал. 4:

“(4) Общественият съвет в детската градина или училището има задължение да координира действията си с настоятелството на детската градина или училището; да провежда регулярни консултации с останалите членове на училищната общност; както и навременно да информира цялата училищна общност за взетите от него решения и предприетите от него действия.”

§ 57. Чл. 271 се изменя както следва:

“Чл. 271 (1) Управлението на качеството по смисъла на чл. 5 е непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детските градини и училищата.

(2) Анализирането, планирането, изпълнението на дейностите и внасянето на подобрения в работата на яслите, детските градини и училищата се извършват при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите.

(3) Държавата гарантира качеството посредством следния механизъм от взаимосвързани процеси и отговорности:

1. Съгласно разпоредбите на чл. 5 основните цели на българското образование се дефинират с понятията благополучие и компетентности. Минимални изисквания за постигането на благополучие на учениците в институциите от системата на предучилищното и училищното образование, се определят в държавния стандарт за управление на качеството и държавния стандарт за инспектиране на детските градини и училищата. Компетентностите се групират в категории, актуализират се периодически, задават се минимални изисквания за тяхното развиване, формулират се показатели и методи за отчитане и оценяване на резултатите от обучението по тях. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.
2. Показателите и методите за отчитане и оценяване на резултатите от обучението по съответните компетентности, по етапи и степени на образование, формулирани в съответните държавни образователни стандарти, са в основата на инструментите за национално външно оценяване и държавните зрелостни изпити. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.
3. Информацията в системата на предучилищното и училищното образование се събира, обработва, съхранява и използва чрез Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) според принципа на минимална административна тежест спрямо максимална функционалност и оперативна свързаност. НЕИСПУО осигурява максимален публичен достъп до информация, при спазване на Закона за защита на личните данни, с цел ефективен граждански контрол върху качеството на предучилищното и училищното образование. Правилата за събиране, обработване, съхраняване и използване на информацията в системата на предучилищното и училищното образование се определят в държавния стандарт за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.
4. Учителите и другите педагогически специалисти се атестират ежегодно съгласно сроковете, процедурите и изискванията на държавния образователен стандарт за статута и развитието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, и при условията на чл. 228. Основни показатели при оценяването са обективни данни, които

могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО. Отговорност за това носи директорът на институцията.

5. Директорите се атестират ежегодно съгласно сроковете, процедурите и изискванията на държавния образователен стандарт за статута и развитието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, и при условията на чл. 228. Основни показатели при атестирането са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО, както и докладите от инспектирането на институцията. Отговорност за това носи регионалното управление на образованието.

6. Институциите в системата на предучилищното и училищното образование извършват вътрешна самооценка на качеството при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите. Отговорност за това носи директорът на институцията.

7. Институциите в системата на предучилищното и училищното образование се инспектират при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата. Основни показатели при инспектирането са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО. Основна функция на инспектирането е проверка на съответствието между самооценяването на институцията и действителните условия, процеси и нагласи, свързани с нейната работа. Отговорност за това носи директорът на Националния инспекторат по образованието.

8. Регионалните управления на образованието осъществяват подкрепа на педагогическите специалисти, когато такава нужда е заявена от директора; на директора при установени дефицити в неговата работа, както и за изпълнение на насоките на Националния инспекторат по образованието. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.

(4) Самооценяването на институциите в системата на предучилищното и училищното образование се извършва ежегодно, при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите, а инспектирането – веднъж на всеки пет години, при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата.

§ 58. Чл. 272 се изменя както следва:

“Чл. 272. Самооценяването на институциите в системата на предучилищното и училищното образование е насочено към изготвяне на вътрешна оценка на качеството на предоставяното образование чрез дейности, процедури и критерии, определени от детската градина или училището съгласно държавния образователен стандарт за управление на качеството в институциите.”

§ 59. В чл. 283 предлагаме следните изменения:

3. Ал. 14 се изменя както следва:

“(14) Средствата по ал. 12 се изплащат на родителя в размер на действително извършените разходи за отглеждане и обучение за всеки месец, но не повече от размера по ал. 13. Средствата се изплащат до приемането на детето в държавна или общинска детска градина или училище. Родителят има право да се откаже от получено място в общинска детска градина или училище, като в този случай мястото се освобождава за следващо класиране, както и в случай, че родителят се откаже от предложеното от общината място в, общинска детска градина или училище.”

4. Създават се нови ал. 15 и ал. 16 както следва:

“(15) Средствата по ал. 12 се изплащат до края на учебната година, за която детето е одобрено за компенсиране на разходите по отглеждането му.

(16) Родителят може да прави отказ от записване на детето, когато е класирано след началото на учебната година, като изплащането на средствата по чл. 12 продължава до края на учебната година. .”

5. Сегашната ал.15 става ал.17

§ 60. В чл.297 се правят следните изменения:

1. В ал.1 думата “подпомагане” се заменя с думата “финансиране”, и след думата „България“ се добавя „както и на интеграционно езиково обучение по български език“

2. В ал.1, т.2 думата „дипломатическите“ се заменят с думата „задграничните“

3. В ал.3 пред думата „предучилищна“ се добавя думата „задължителната“.

§ 61. В §1 от Допълнителните разпоредби:

1. Създава се нова т. 7а:

“7а. “Допълващи услуги за образование и грижа в ранна детска възраст” са всички услуги, които не представляват институции по смисъла на Глава четвърта и които се организират в неформална, близка до дома или домашна среда, включително детски центрове, родителски кооперативи, групи за бебета, детегледачки в домашни условия”

2. т. 9а. се изменя по следния начин:

“9а. "Електронно четими учебници" са електронни продукти, чието съдържание е напълно идентично със съдържанието на одобрените учебници, създадени като печатно издание, използващи общоприет стандарт за визуализиране на компютър, мобилно устройство, телевизор с мрежова свързаност или друго подобно устройство, без ограничение на времето и мястото и начина на достъп, навсякъде и по всяко време.“

3. т. 16 се изменя както следва:

„Образователна интеграция“ е институционален процес, при който образователни субекти, носители на етнокултурни специфики, си взаимодействат в единна образователна среда, като в процеса на обучение, възпитание и социализация формират интеркултурни компетентности и споделени граждански ценности, запазвайки своята етнокултурна идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.“

4. Създава се нова т. 39:

“39. “Образователен медиатор” е лице, което подпомага взаимодействието между институцията, семейството и местната общност с цел гарантиране на редовното посещаване на учебните занятия и преодоляване на затруднения, свързани с образователната интеграция.“

5. Създават се нова т. 40:

"40. Десегрегацията е процес на преодоляване на изолацията и неравното третиране на ученици от уязвими групи чрез целенасочени мерки за създаване на смесена, приобщаваща и високоефективна училищна среда, основана на равни възможности за участие и постижения.

6. Създава се нова т.50:

“50. Образователна сегрегация е състояние, при което ученици от уязвими социални, етнически или териториални групи са концентрирани в отделни образователни институции или паралелки, което води до ограничен достъп до качество, разнообразие на средата и пълноценно участие.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 62. В срок до 24 месеца от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката представя пред Министерския съвет предложение за поетапно премахване на системата за придобиване на професионално-квалификационни степени (ПКС) и за прехвърляне на значението им към системата за квалификационни кредити и индивидуални професионални профили.

§ 63. В шестмесечен срок от влизането в сила на закона министърът на образованието и науката утвърждава учебните програми и оценъчните критерии за модул „Добродетели“ и предмет „Религия“, които се прилагат пилотно в ограничен брой училища през следващите две учебни години и, след анализ на резултатите и приемане на държавен образователен стандарт, се въвеждат в останалите училища от първата учебна година, следваща пилота.

§ 64. В чл. 6, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси се създава нова буква “г” както следва:

„г) за периода на неучебно време за посещаване на самостоятелна детска ясла и детска градина. По решение на общинския съвет събраната такса може да остава в бюджета на образователната институция за наемане на заместващ персонал при използване на платен/неплатен годишен отпуск или при временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест от постоянния персонал на самостоятелната детска ясла/ детска градина, а при остатък от събраната сума, същата може да се използва и за осигуряване на по-добра физическа среда в институцията.“

ВНОСИТЕЛИ:

Емилска Петрова

Кристина Петрова

Борислав Борислав

Маджид Урбанов

Иван Милев

Amesbury Cundick

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

Настоящият проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование е израз на съзнателна и дългосрочна политика за надграждане на действащата образователна рамка и за преодоляване на дълбоки системни дефицити, които възпрепятстват пълноценното реализиране на конституционното право на качествено образование за всеки български гражданин, независимо от неговия произход, социален статус или местоживееене.

Основната философия на законопроекта е да се създаде стабилен нормативен фундамент, който не само гарантира достъпа до образование, но и го осмисля през съвременните измерения на понятието за качество, което се свързва както с академичната подготовка и компетентности, така и с физическото, психическото и социалното благополучие на всяко дете и ученик. За първи път в Закона се дефинират ясно понятията за „равен достъп“, „качествено образование“, „благополучие“ и „компетентности“. Това дава не само посока, но и конкретен инструментариум за политики и за реална отчетност на институциите. Чрез новата дефиниция за равен достъп се гарантира, че всяко дете и ученик трябва да има равни възможности да бъде прието и да участва пълноценно в системата, при осигурена безопасна, достъпна и мотивираща образователна среда, съобразена с индивидуалните му потребности и насочена към пълноценна образователна интеграция.

Качественото образование по смисъла на предлаганите промени не се свежда единствено до заучаване на информация и постигане на формални резултати, а обхваща постигането на оптимално равновесие между развиването на компетентности и осигуряването на благосъстояние и психично здраве на децата и учениците. Чрез включването на понятието „благополучие“ законът отчита, че успешното учене е пряко свързано с чувството за безопасност, уважението и достойното отношение в училищната среда, както и със съхраняването на културната и етническа идентичност на всяко дете. По този начин законопроектът отразява модерния холистичен подход към ученето — като процес на комплексно развитие на личността.

С новите текстове се създава законова основа за провеждане на интегрирана политика за ранно детско развитие. Чрез синхрон между системата на предучилищното образование, здравеопазването и социалните услуги се поставя акцент върху грижата за най-ранната възраст, когато се полагат основите на всички ключови компетентности и когато неравенствата могат да бъдат най-успешно предотвратени. Изрично се подчертава, че системата за ранно детско развитие обхваща както ранната яслена грижа, така и предучилищното образование — свързвайки по-смислено подкрепата за детето и семейството в периода до задължителната училищна възраст.

Едновременно с това проектът насочва образователната система към бъдещето, като поставя изискване държавата целенасочено да насърчава внедряването и ползването на иновации и технологии, включително изкуствен интелект. Въвеждането на Изкуствен интелект в образованието е не само технологично предизвикателство, но и отговор на глобалната необходимост да се подготвят ученици с умения за работа в дигитална среда, които да са конкурентноспособни и гъвкави в бързо променящия се свят. Персонализираното обучение, подкрепено от новите технологии, е заложено като инструмент за преодоляване на индивидуални затруднения, за мотивиране и за развитие на личния потенциал на всеки ученик.

Важен акцент на предложените промени е надграждането на училищната подготовка и въвеждането на по-прецизно описание на компетентностите като съчетание от знания, умения и нагласи. Това разширено разбиране за компетентностите се вписва напълно в европейската рамка и свързва образованието с практическите нужди на съвременното общество и пазара на труда. Законопроектът установява обвързаност между училищната подготовка и ясно формулирани компетентностни рамки, което гарантира по-голяма предвидимост за родителите и учениците и по-добра проследимост на напредъка на всеки ученик през целия образователен път.

В отговор на обществения дебат за ценностно-ориентираното и гражданското образование проектът се концентрира приоритетно върху коригиране на дефицитите на съществуващата общообразователна подготовка, особено по отношение на развиването на умения и нагласи, а не само на знания, и гарантирането на благополучието на учениците. В допълнение към това се предлага нов учебен предмет “Добродетели”, като част от

общообразователната подготовка, където учениците фокусирано да изучават ценностите, залегнали в основата на Конституцията на Република България, европейските ценности и Хартата на основните права. Учебното съдържание по този предмет се планира така, че да се интегрира смислено с други хуманитарни предмети, без да дублира или утежнява учебния план. Същевременно се запазва предметът „Религия“ като напълно избираем, без излишни административни ограничения, като се осигурява равен достъп до изучаване на всички основни религиозни традиции в България или неконфесионален вариант — така се зачита както свободата на съвестта, така и правото на родителите да възпитават децата си според своите убеждения.

Особено внимание се отделя на необходимостта от ясни, реално прилагани механизми за преодоляване на сегрегацията в системата на предучилищното и училищното образование. Предвижда се ангажимент за общините да организират дейности по образователна десегрегация там, където съществуват сегрегирани детски градини, като същевременно се запазва връзката и последователността в образователната среда при преминаване в първи клас. Въвеждат се правила за приоритетен присм, които да подкрепят социалното приобщаване и да ограничат риска от вторична сегрегация.

В сферата на управлението на качеството промените предвиждат усъвършенстване на цялостния цикъл на гарантиране на качеството на образованието от страна на държавата. Това включва поставяне на ясни и разумни цели; прилагане на адекватни инструменти за оценяване на тяхното изпълнение; събиране, структуриране и анализиране на образователните данни; координирани процедури за самооценяване и инспектиране; ясни правила за отчетност, подкрепа, но и понасяне на последствия при несправяне. Оценяването се разграничава ясно на диагностично, формиращо и обобщаващо, като се акцентира върху обективността, публичността и използването на съвременни данни чрез Националната електронна информационна система. Атестирането на педагогическите специалисти става ежегодно, съответно процедурата за това трябва да се облекчи на подзаконово ниво. Незадоволителната оценка при атестирането не води автоматично до освобождаване, но се предвижда период за подкрепа и по-внимателно наблюдение.

Законопроектът предлага сегашния Информационен регистър на одобрените програми за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти да се развие в

„информационна система“. В тази единна информационна платформа да бъдат включени всички предлагани програми и обучения, на всички институции, които могат да предлагат такива. Тя следва да съдържа и рейтингова система, която да позволява на самите педагогическите специалисти и на техните работодатели да дават обратна връзка, на базата на която следващите обучаеми да се ориентират към по-качествените програми и обучения. Също така законопроектът предлага да се интегрират съществуващите паралелни процедури за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти – чрез придобиването на професионално-квалификационна степен и чрез натрупването на квалификационни кредити. Предлага се да остане само последната процедура, като обученията, които досега са се предоставяли за придобиване на професионално-квалификационна степен, да се интегрират в новата информационна система.

Накрая, за да се подчертае личният пример на учителите, се въвежда реципрочна забрана за използване на мобилни устройства за лични цели по време на учебния процес. Укрепва се и позицията на обществените съвети като органи, които трябва да поддържат реална връзка между настоятелствата, родителите и цялата училищна общност.

В тази връзка, настоящият законопроект отговаря пряко на препоръките на Съвета на ЕС от 21 октомври 2024 г., които изискват България да подобри образованието и обучението, особено за групите в неравностойно положение, да засили подготовката на учителите, да въведе преподаване, основано на компетентности и да укрепи уменията за конкурентоспособност и екологичен преход.

В допълнение към изложената философия, с конкретните изменения се цели да се въведат практически механизми, които осигуряват по-голяма гъвкавост, справедливост и съответствие с международните стандарти и препоръки за демократични образователни системи.

Създава се възможност общинските съвети да определят такси за посещение на детските градини и самостоятелните детски ясли в периодите на неучебно време – от 1 юни до 14 септември, както и по време на ученическите ваканции. По този начин се решава проблемът с масовото заявяване на присъствие без реално ползване на услугата, което в момента принуждава детските градини да поддържат капацитет и персонал за почти

всички записани деца, независимо че реално броят на присъстващите е значително по-нисък. Възможността събраните такси да се използват за наемане на заместващ персонал или за подобряване на физическата среда цели да облекчи постоянния персонал и да гарантира нормалното функциониране на заведенията през летния период. Съответно, правомощието на общините се урежда изрично и в Закона за местните данъци и такси, за да има необходимата правна сигурност и функционална връзка между двата закона.

Въвежда се и нормативна рамка за разширяване на образователния плурализъм чрез официалното регламентиране на допълващите услуги за образование и грижа за ранно детско развитие, включително детски центрове, родителски кооперативи, бебешки групи, групи майка-дете, детегледачки в домашна среда и други доказани и иновативни модели. Това разнообразяване на системата дава възможност на родителите да избират най-подходящата форма за отглеждане и възпитание на своите деца, особено в общини с недостиг на места в държавните и общинските заведения. Общините ще поддържат регистри на тези места и ще упражняват регулация, като същевременно се съхранява автономността и гъвкавостта на този тип услуги.

С предложените промени се утвърждава подходът за ранно детско развитие като национален приоритет и се гарантира по-тясна координация между образователната система, здравеопазването и социалните услуги. Яслите се включват като част от системата на предучилищното образование, а дейността им се регламентира в синхрон със здравните и социални стандарти. Това ще осигури ясни изисквания за персонала и контрол, без да се създават усложнения или дублиране на отговорности между Министерството на образованието и науката и Министерството на здравеопазването.

Предвижда се и възможност за предоставяне на навременна подкрепа за деца със специални образователни потребности още във възрастовата група 0–3 години. Ранното откриване и преодоляване на дефицитите в развитието е ключово за по-успешна интеграция в детската градина и училище и намалява необходимостта от последваща по-тежка и скъпа подкрепа.

Законопроектът регламентира и възможността за организиране на сборни или разновъзрастови групи в детските градини по време на ученическите ваканции, когато броят на присъстващите деца е по-нисък. Това отговаря на утвърдени практики и въвежда

ясна нормативна рамка за тяхното формиране при спазване на изискванията за максимален брой деца в група.

Чрез промените се усъвършенства и механизмът за компенсиране на родителите, чиито деца не са приети поради недостиг на места в общинските заведения или които по собствен избор предпочитат частна ясла, градина или допълваща услуга. Въвежда се гъвкавост родителите да могат да се откажат от предложено място и да продължат да получават компенсация до края на учебната година. Така се избягва принудителното преместване на деца в средата на годината и се осигурява спокойствие за семействата и за детето. Тази мярка е в съзвучие с конституционното право и задължение на родителите да отглеждат и възпитават децата си, като държавата ги подпомага по справедлив и прозрачен начин.

Всички тези нови разпоредби отразяват по-високо ниво на автономност за местните общности, свобода на избора за родителите и гъвкавост за учителите и образователните институции. Те са стъпка към по-демократична, гъвкава и ефективна система за образование и грижа в ранна детска възраст, която напълно отговаря на европейските препоръки и гарантира правата на децата и семействата в съвременна България.

Чрез този законопроект се поставят основите на модернизирана и отговорна образователна политика, която стъпва на високи стандарти за равен достъп, качество, благополучие, технологична трансформация и отчетност, в пълно съзвучие с европейските приоритети.

ВНОСИТЕЛИ:

Епископията Дювранджик

Кристина Петкова

Божидар Божидаров

Надяна Мирзанова

Ивайло Мирчев

Александър Симеонов

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА
ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

I. Част първа

Елементи на оценката	Аргументация
Основания на законодателната инициатива	Настоящият законопроект цели осигуряване на равен достъп и качествено образование, поставяйки акцент върху интегрирана политика за ранно детско развитие, свързваща предучилищното образование, здравеопазването и социалните услуги. Въвеждат се ясни дефиниции за равен достъп, качество, благополучие и компетентности, гарантиращи цялостното развитие на децата и учениците. Създават се механизми за борба със сегрегацията и насърчаване на иновации и технологии, включително използване на изкуствен интелект за персонализирано обучение. Промените обхващат и усъвършенстване на квалификацията и атестирането на педагогическите специалисти, както и засилване на моралното и гражданското възпитание в съответствие с европейските стандарти и препоръки.

Заинтересовани групи	Министерство на образованието и науката Учители, директори и образователни специалисти в системата по предучилищното и училищното образование Всички деца и ученици в системата на предучилищното и училищното образование
Анализ на разходи и ползи	Не се очакват допълнителни административни разходи.
Административна тежест и структурни промени	С приемането на законопроекта не се предвижда сливане или закриване на административни структури.
Въздействие върху нормативната база	Няма въздействие върху нормативната база.
Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие	Предложението осигурява по-голямо равенство съгласно българското законодателство и би представлявал гарант за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната. Законопроектът ще има позитивно въздействие върху балансираното демографско развитие, включително върху темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци и ограничаването на броя на емигриращите българи.

ВНОСИТЕЛИ:

Емигрантска беаифади
Кристина Петкова
Бонислав Бонислав
Наденца Мирзалиева
110

Already Continued